

Užívání a uživatelé konopných drog v kontextu analýzy mediálních zpráv

Vojtěch Sivek, Lenka Miovská, Michal Miovský

OBSAH

1 ÚVOD.....	3
2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A PŘEDPOKLADY.....	4
2.1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	4
2.2 VÝZKUMNÉ PŘEDPOKLADY.....	4
3 VYMEZENÍ ZKOUMANÝCH OBSAHŮ.....	4
4 ZKOUMANÝ SOUBOR.....	5
5 CHARAKTERISTIKA ZÍSKANÉHO SOUBORU.....	5
5.1 DŮRAZ NA ZAMĚŘENÍ TÉMATU.....	6
5.2 KATEGORIE LÁTEK.....	7
5.3 VĚK UŽIVATELŮ.....	8
5.4 ÚČINKY UŽITÍ DROGY NEBO AKUTNÍ INTOXIKACE.....	8
5.5 DLOUHODOBÉ UŽÍVÁNÍ.....	9
5.6 TRESTNÁ ČINNOST.....	10
5.7 CELKOVÝ OBRAZ ÚČINKŮ.....	11
5.8 DROGOVÁ SCÉNA.....	12
5.9 ZAMĚŘENÍ.....	13
5.10 ZDROJ SDĚLENÍ U PROMĚNNÉ ZAMĚŘENÍ.....	14
5.11 VÝZNAMY, KTERÝCH NABÝVÁ UŽÍVÁNÍ A UŽIVATELE KONOPNÝCH DROG V ČLÁNCÍCH.....	15
5.12 PŮVODCI SDĚLENÍ UVEDENÍ U NEJČASTĚJŠÍCH VÝZNAMŮ.....	16
5.13 VZTAH MEZI VÝZNAMY V ČLÁNCÍCH A ÚČINKY KONOPNÝCH DROG	16
5.14 STYL A HODNOCENÍ TÉMATU V TEXTU ČLÁNKŮ A V JEJICH TITULCÍCH.....	17
5.15 ÚDAJE O PŮVODCÍCH INFORMACÍ V ČLÁNCÍCH.....	18
5.16 ROZLIŠENÍ ZDROJE.....	19
5.17 HODNOCENÍ TÉMATU VE VYBRANÝCH MÉDIÍCH.....	21
6 SOUHRN HLAVNÍCH VÝSLEDKŮ.....	22
6.1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	22
6.2 VÝZKUMNÉ PŘEDPOKLADY	24
LITERATURA	

Vymezení účinků a vlivů masové komunikace na příjemce dává směr pro zkoumání obsahů, které jsou masovou komunikací sdělovány a pro následné hledání souvislostí mezi sdělením a účinkem na různé skupiny příjemců, vytvářením a změnou postojů, představami o sociální realitě, názory na ni atp.

Masová komunikace může podle McQuaila (1999) nabývat různých významů, které z ní činí důležitý fenomén, takže hraje v moderní společnosti důležitou a stále významnější roli a zaujímá v ní důležité místo.

Masová média jsou zdrojem moci. Tento názor pocházející z období krátce po 1. světové válce vycházel z pozic behaviorismu a jeho schématu podnět – reakce a tvrdil, že média mají takřka neomezenou moc nad lidmi a mohou libovolně ovlivňovat chování a postoje ve společnosti (DeFleur, Ballová-Rokeachová, 1996). Pozdější výzkumy tento vliv sice nepotvrdily v takové míře, nicméně média zůstávají potenciálním prostředkem vlivu, prosazování nových myšlenek, pramenem informací pro mnoho společenských institucí.

Sdělovací prostředky jsou prostorem, kde se odehrává mnoho důležitých událostí, případně se tyto události díky médiím stávají veřejnými a může se na nich účastnit mnohem více lidí (Janoušek, Slaměník, 1998).

Masová komunikace je také místem pro interpretaci sociální reality. Je i prostorem, kde jsou konstruovány a viditelně vyjadřovány změny v hodnotách společnosti a v kultuře. Podle teorie sociální konstrukce reality se významnou měrou podílejí na tom, jak lidé subjektivně svět vnímají a interpretují (Jiráček, Koepplová, 2003).

Další důležitý význam, který média mají, je vymezení toho, co je ve společnosti normální, vytvářejí normu ve smyslu toho, co je běžné, co je žádoucí, co je nežádoucí a co je ještě akceptovatelné. Vytvářejí mediální normu.

Média jsou také prostředkem socializace, předkládají normy, hodnoty a přijatelné vzorce chování, které umožní zapojení do života společnosti. Je otázkou nakolik tyto vzorce média sama vytvářejí. Média také mohou předávat nové poznatky a dovednosti, pomáhat v porozumění světu. K tomu patří i učení nápodobou, které nebývá vždy v médiích pozitivně hodnoceno (Burton, Jiráček, 2001).

Jsou místem pro vyjádření společenského statusu, ke získání popularity a slávy. Tímto způsobem lze popularitu určitých osob záměrně vytvářet, například podle potřeb zábavního průmyslu.

Posledním významem, který chceme uvést, je že, média jsou prostředkem zábavy a trávení volného času. Tento význam činí asi nejvíce z masové komunikace fenomén podobný každému jinému zboží a dává vzniku zábavnímu průmyslu, který se řídí analogickými zásadami jako ostatní průmyslové odvětví.

Pro naše zkoumání je také důležité, jakými prostředky se uskutečňují výše uvedené účinky masové komunikace. Zajímá nás, kteří účastníci masové komunikace a jakým způsobem ovlivňují sdělování zprávy tak, aby u příjemce dosáhla žádaného účinku (informovanosti, změny postoje, zprostředkované účasti na určité události). Pro účel našeho výzkumu je nejvýhodnější rozdělit je do tří skupin podle toho, ve které části komunikačního procesu působí (McQuail, 1999). První skupinou jsou ti, kteří působí u zdroje zprávy – komunikátoři. Pak jsou to příjemci, kteří nejsou jen pasivní masou, ve které se automaticky uskutečňují účinky komunikace, ale aktivně se podílí svými kompetencemi na efektu masové komunikace. Třetí skupinou jsou ti, kteří berou účast na procesu samotného sdělení. Z výše uvedeného víme, že podstatným prvkem komunikace v procesu komunikace je věcný obsah, ale ukážeme, že i zde se vyskytují lidé, kteří tuto část komunikačního procesu významně ovlivňují.

Jedním z účinků masové komunikace je, že nabízí významy sdělovaných skutečností a tím nabízí publiku výklad světa a upozorňuje na souvislosti, které často také hodnotí. Takto pomocí zprostředkované reality vytváří významy, které se mohou stát obecně sdílenými. Příjemci si vytvářejí obraz reality ne podle vlastního poznávání, ale podle dojmu, který získávají z médií (DeFleur, Ballová-Rokeachová, 1996). Médium je často jediným kanálem, kterým lze danou skutečnost poznávat (např. u zpráv ze zahraničí nebo u popisu hromadného chování), a tak význam, který skutečnosti publikum přiřadí, závisí na kvalitě informací sdělovaných médii. Platí, že čím různorodější a rozmanitější sdělení přicházejí, tím má příjemce více ve své moci utvořit si obraz samostatněji (Schulz et al., 1998). Přesto však zůstávají informace do jisté míry zprostředkované a vybrané.

Média také zprostředkovávají významy daných skutečností tím, že předkládají určitá schémata. Schéma je podle F. C. Barletta „kognitivní struktura, která představuje nějakou danou významnou strukturu podnětů. Schéma poskytuje hypotézy týkající se přicházejících podnětů a návrhy na jejich výklad.“ (in DeFleur, Ballová-Rokeachová, 1996).

Pokud média nabízejí významy a skutečnosti v často se opakujících, podobných souvislostech, mohou se podílet na vytváření zvláštního typu schématu – stereotypů, tedy přisuzování charakteristiky jedinci na základě jednoho charakteristického rysu (Výrost, Slaměník, 1997).

Tento výše uvedený účinek vytváření významů a schémat považujeme za důležitý pro význam následující obsahové analýzy. Při zohlednění faktu, že publikum není mechanickým objektem působení médií a že mezi původci a příjemci informací probíhá specifický obousměrný proces, nám popis významu a jejich souvislosti s jinými médii může ukázat alespoň jednoduchý pohled na realitu konopných drog a jejich uživatelů v české společnosti, jak ji média publiku zprostředkovávají a nabízejí.

2 Výzkumné otázky a předpoklady

2.1 Výzkumné otázky

- Jaký je věk uživatelů konopných drog?
- Jaké významy jsou v příspěvcích obsaženy nejčastěji?
- Kdo je uváděn jako zdroj informace u nejčastěji sdělovaných významů?
- Jaké účinky jsou uváděny nejčastěji?
- Jaká trestná činnost je uváděna nejčastěji?
- Kdo je uváděn jako zdroj informace u nejčastěji sdělovaných způsobů regulace?
- O jakém způsobu regulace nakládání s drogami informují média nejčastěji?

2.2 Výzkumné předpoklady

- Konopné drogy budou v článcích spojovány častěji s nelegálními drogami 2. a 3. skupiny (viz kapitola 2) než s legálními drogami (alkoholem a tabákem).
- Budou převažovat články o konopných drogách bez uvedených účinků akutní intoxikace a dlouhodobého užívání nad články s uvedenými účinky.
- Politici budou uvedeni jako zdroj informace častěji v článcích týkajících se opatření potlačujících nabídku než v článcích týkajících se opatření potlačujících poptávku. V případě pomáhajících profesí tomu bude naopak.
- U proměnné „Zaměření“ budou převládat „opatření potlačující nabídku“ (obecně, policie, soudy, zákony a věznice a vězeňství) nad „zaměřeními potlačujícími poptávku“ (primární, sekundární a terciární prevence).

3 Vymezení zkoumaných obsahů

- Identifikační proměnné: název článku, datum vydání, název média, typ média (tisk, rozhlas, televize, internet), zdroj, styl (zpravodajský, publicistický).
- Kategorie látek: alkohol, tabák, 1. skupina (konopné látky), 2. skupina (extáze a její deriváty, psychedelika/halucinogeny), 3. skupina (drogy amfetaminového typu, heroin a další opioidy, kokainové drogy, deriváty fenylethylaminu), těkavé látky, léky, substituční látky.
- Věk uživatelů: dospělí, mladiství, obě skupiny.
- Účinky konopných drog: účinky akutní intoxikace, účinky dlouhodobého užívání.
- Trestná činnost: výroba, distribuce, přechovávání pro sebe, pašování, násilné trestné činy, drobná trestná činnost, jiná trestná činnost, nedbalostní trestné činy, šíření toxikomanie, mravní ohrožení mládeže.
- Drogová scéna: trendy v užívání, uživatelé, užití drogy, distribuce.
- Zaměření: protidrogová politika, primární, sekundární, terciární prevence, neutrální informace o látce, opatření omezující nabídku, policie, soudy, parlament, zákony, věznice a vězeňství, reklama.
- Vyznění obsahu článku.
- Ladění titulku.

4 Zkoumaný soubor

Pro analýzu byly vybrány články informující o konopných drogách v průběhu roku 2003. Použita byla databáze článků týkajících se všech návykových látek, kterou pravidelně sestavuje tiskový odbor Úřadu vlády podle následujících klíčových slov:

- Alkohol, alkoholismus, alkoholik, alkoholička, alkoholický, pivo, víno, opilec, opilost, opít, destilát, piják.
- Zdraví, srdce, játra, nemoc, plíce, plicní, rakovina, zdravý, zdravotní, krevní, tlak.
- Návykový, látka, protidrogový, droga, drogový, pašování, požívání, závislost, závislý, prevence, výroba, držení, předávkování, halucinace, distribuce, dealer, zneužívání, užívání, narkotikum, trestná, činnost, Josef Radimecký, heroinista.
- Pervitin, fetovat, feťák, narkoman, opium, heroin, extáze, stříkačka, jehla, **marihuana**, **tráva**, **marjánka**, **konopí**, varna, **joint**, toxikomanie, **hašiš**, kokain.
- Cigareta, cigáro, dýmka, tabák, kouřit, kuřák, kuřačka, tabákový, nikotin, doutník.

Monitoring byl prováděn v těchto médiích:

- 6 celostátních titulů, 60 časopisů a magazínů, 88 regionálních titulů rozdělených do 9 regionů;
- vybrané relace ve 2 veřejnoprávních televizních stanicích, ve 2 soukromých celoplošných a 1 soukromé regionální televizní stanici;
- vybrané pořady 2 celoplošných veřejnoprávních a 2 celoplošných soukromých rozhlasových stanic;
- 40 zdrojů na internetu, 2 informační agentury a tiskové zprávy Úřadu vlády ČR.

Ze souboru všech článků byly dále vybírány pouze články vztahující se ke konopným drogám podle klíčových slov: marihuana, tráva, marjánka, konopí, joint, hašiš.

5 Charakteristika získaného souboru

Sledovaný soubor obsahuje 1 735 zpráv, které byly publikovány ve 149 médiích. Z toho je 92,2 % příspěvků z tisku, 3,4 % příspěvků, které odvysílala televize, 2,7 % příspěvků odvysílaných rozhlasem a 1,7 % článků z internetu (tabulka 5-1 uvádí četnosti zastoupení jednotlivých typů médií ve zkoumaném souboru). Vzhledem k tomu, že pouze 29 příspěvků bylo převzato z internetu, má tento zdroj spíše ilustrativní charakter a nemůžeme u něj dělat žádné jednoznačné závěry. V tabulce 5-2 jsou uvedena ta média, ve kterých bylo zveřejněno více než 25 článků.

tabulka 5-1 Zastoupení jednotlivých typů médií ve zkoumaném souboru

	Typ média	Četnost	Podíl z celého souboru (v %)
Skórované	Tisk	1 600	92,2
	Rozhlas	47	2,7
	Televize	59	3,4
		29	1,7
	Celkem článků	1 735	100,0

tabulka 5-2 Média obsahující více než 25 článků

	Četnost	Podíl celého souboru (v %)	Podíl ze zde uvedených médií (v %)

Články skórované v médiu	Mladá fronta DNES	333	19,2	29,5
	Právo	152	8,8	13,5
	Blesk	104	6,0	9,2
	Lidové noviny	75	4,3	6,7
	Plzeňský deník	58	3,3	5,1
	Moravskoslezský deník	52	3,0	4,6
	Olomoucký den	46	2,7	4,1
	Hospodářské noviny	45	2,6	4,0
	Večerník Praha	44	2,5	3,9
	Střední Čechy	39	2,2	3,5
	Televize ČT1	31	1,8	2,8
	Rovnost – Brněnský...	31	1,8	2,8
	Českobudějovické listy	31	1,8	2,8
	Vysočina	30	1,7	2,7
	Metro	29	1,7	2,6
	Impuls	27	1,6	2,4
	<i>Celkem článků v těchto médiích</i>	<i>1 127</i>	<i>65,0</i>	<i>100,0</i>

Nejvíce článků o sledovaném tématu bylo v deníku Mladá fronta Dnes (19,2 % všech článků). Následují Právo, Blesk a Lidové noviny. Podíl ostatních médií v tabulce nepřekračuje 3,5 %. Při analýze sdělení jednotlivých médií budeme pracovat pouze s těmi, které jsou uvedeny v tabulce 2.

5.1 Důraz na zaměření tématu

První otázkou, kterou si klademe, je, zda jsou v článku hlavním tématem konopné drogy a jejich uživatelé, či je toto téma použito pouze okrajově jako přirovnání či příklad. Pokud je téma konopných drog uvedeno jen jako doplněk, bude nás zajímat, v jakém významu.

V 1 633 článcích (94,1 % z celého souboru) jsou konopné drogy nebo jejich uživatelé hlavním tématem a v 102 článcích (5,9 % z celého souboru) je jiné hlavní téma a sledované obsahy jsou zmíněny jen okrajově.

V článcích, kde nejsou hlavním tématem konopné drogy, je použit tento obsah nejvíce ve významu trestný čin (20,5 % těchto významů), ohrožení společnosti (19,7 % těchto významů), omezení možností uživatele a projev statusu a příslušnosti k určité skupině (po 19,9 % z těchto významů). Ostatní četnosti jsou uvedeny v tabulce 5-3.

Vzhledem k tomu, že přirovnání a příklady jsou obecně používány proto, že nesou obecně známé a přijímané významy, můžeme na tuto jejich funkci usuzovat i zde. Nejčastějším obecným významem konopných drog použitým jako zdůraznění významu je trestný čin, ohrožení společnosti, omezení možností uživatele a fenomén charakteristický pro specifickou skupinu lidí.

tabulka 5-5.3 Četnost proměnné „Celkové vyznění článku 1“ v článcích, kde nejsou konopné drogy hlavním tématem

Hodnota	Četnost	Podíl z těchto významů (v %)
Trestný čin	25	20,5
Ohrožení společnosti	24	19,7
Omezení možností uživ.	17	13,9

Projev statusu	17	13,9
Závislost, nemoc	9	7,4
Projev svobody	7	5,7
Zboží	5	4,1
Lék	4	3,3
Neinformovanost	4	3,3
Zlovyk, slabost	4	3,3
Znak vyspělosti	2	1,6
Požitek, obohacení	2	1,6
Ohrožení zdraví	1	0,8
Neskórováno	1	0,8
Celkem významů jako okrajové téma	122	100,0

5.2 Kategorie látek

Všechny články se nějakým způsobem týkají konopných drog. To implicitně vyplývá ze způsobu vytváření výzkumného souboru, který byl vybírán podle tohoto kritéria. Zajímá nás, zda se o tomto typu drog hovoří samostatně, či jsou tématem článků také jiné druhy drog, ať už legální či nelegální. Proto budeme zkoumat, které drogy jsou uvedeny současně s konopnými drogami. Zajímají nás jednak legální drogy – tabák a alkohol, a pak také drogy, které jsou vyráběny legálně, ale dochází k jejich zneužívání – léky s psychoaktivními účinky a substituční léčba. Dále chceme vědět, jak se vyskytují společně konopné drogy a nelegální drogy jiného typu. Pro jejich rozdělení použijeme kategorizaci ilegálních drog zveřejněnou v tiskové zprávě Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky v květnu 2003. Zvláštní kategorii věnujeme těkavým látkám.

Proměnná „kategorie látek“ nám říká, že v 830 článcích (52,2 % z celkového počtu článků) se pojednává pouze o konopných drogách, v 1 232 článcích se hovoří o dalších drogách. Jejich přehled nabízí tabulka 5-4. V 444 článcích (25,6 % z celkového počtu článků) je kromě konopných drog uvedena jedna další kategorie a v 461 článku (26,6 % z celkového počtu článků) jsou uvedeny další dvě z těchto kategorií.

tabulka 5-5.4 Kategorie látek

Hodnota	Četnost	Podíl z celkového souboru (v %)
Pouze konopné drogy	830	52,2
Alkohol	218	16,6
Tabák	78	4,5
Drogy 2. skupiny	344	19,9
Drogy 3.skupiny	504	29,3
Těkavé látky	40	2,3
Léky	47	2,7
Substituce	1	0,1
Nerozlišeno	116	6,7

Vypočítáme-li četnosti článků, kde se hovoří o drogách 2. a 3. skupiny a tyto četnosti sečteme, zjistíme, že v 599 článcích (34,5 % všech článků) se hovoří alespoň o jedné skupině těchto drog. Budeme-li obdobně

postupovat i v případě legálních drog (alkoholu a tabáku), dostaneme 274 články, které hovoří alespoň o jedné z těchto kategorií.

Srovnáním těchto četností v tabulce 5-5 můžeme říci, že první hypotéza je potvrzena: zprávy uvádějí konopné drogy více v souvislosti s nelegálními drogami 2. a 3. kategorie než s legálními drogami. Můžeme zde také usuzovat na vytváření obrazu konopných drog jako drog podobné ostatním skupinám nelegálních drog.

tabulka 5-5.5 Srovnání četností výskytu legálních drog a nelegálních drog 2. a 3. skupiny

Kategorie látek skórované zároveň s konopnými drogami	Četnost	Podíl z celého souboru (v %)
Alkohol	186	10,7
Tabák	45	2,6
Alkohol i tabák	32	1,8
Alkohol a tabák celkem	274	15,8
Drogy 2. skupiny	95	5,5
Drogy 3. skupiny	255	14,7
Drogy 2. i 3. skupiny	249	14,4
Drogy 2. a 3. skupiny celkem	599	34,5

5.3 Věk uživatelů

V 804 článcích (46,3 % z celkového počtu článků) není věk uživatelů zmíněn ani rozlišen, v 511 článcích (29,5 % z celkového počtu článků) se hovoří pouze o mladistvých uživatelích, v 294 článcích (16,9 %) a v 126 článcích (7,3 % z celkového počtu článků) jsou uvedeni jak mladiství tak i dospělí uživatelé. V 637 článcích (36,8 % z celkového počtu článků) je tedy řeč o mladistvých uživatelích a v 420 článcích (24,9 % z celkového počtu) o uživatelích dospělých.

To vykresluje obraz typického uživatele konopných drog jako mladého člověka. Tento obraz je podtržen statistickými zprávami a zprávami ze škol, kde se často hovoří o sníženém věku uživatelů až na 2. stupeň základní školy. Příkladem může být článek uveřejněný 26.11.2003 v Novinách Třebíčska - Vysočina pod názvem: Drogy a alkohol dorazily také do Základní školy v Okříškách: „U žáka deváté třídy se prokázalo kouření marihuany a vyšlo také najevo, že někteří žáci popíjejí ve škole alkohol. „Něco takového jsem za dobu, co pracuji ve školství, nezažil,“ přiznává ředitel.“

Média tedy ukazují obraz uživatele jako člověka mladšího než 18 let a v podstatě stále se setrvačností zdůrazňují trend 90. let, kdy docházelo k rychlému snižování věku uživatelů. Přestože se tento trend výrazně zpomalil (Zábranský et al., 2002; Mravčík et al., 2003), veřejnost a média uvedenou skutečnost doposud na vědomí navzala.

5.4 Účinky užití drogy nebo akutní intoxikace

Dalším obsahem, který sledujeme, jsou účinky užití konopných drog. Tím míníme faktické jevy, které jsou v článcích dávány do přímé souvislosti s užíváním konopných drog. Ty mohou vyplývat z charakteru a povahy užití látky nebo z porušení zákonných ustanovení. K popisu výskytu těchto významů v článcích použijeme tři proměnné. K popsání faktických účinků vyvolaných jednorázovým užitím konopných drog nebo účinků vyvolaných akutní intoxikací použijeme proměnnou „Akutní intoxikace nebo užití drogy“. Pro stejné typy účinků, které jsou však vyvolány dlouhodobým užíváním, použijeme proměnnou „Účinky dlouhodobého užívání“.

Z celkového výzkumného souboru se zmiňuje nebo popisuje již uskutečněné nebo v možných účincích užití drogy nebo akutní intoxikace 388 článků, což je 22,4 % všech článků, které hovoří o konopných drogách a jejich významech. Jako nejčastější účinky akutní intoxikace či užití konopné drogy jsou zdravotní problémy (23,7 % ze skórovaných hodnot), dále psychické účinky (23,2 % ze skórovaných hodnot) a léčebné využití (19,8 % ze skórovaných hodnot). Četnosti dalších účinků ukazuje tabulka 5-6.

tabulka 5-5.6 Účinky užití drogy nebo akutní intoxikace

		Četnost	Podíl z celého souboru (v %)	Podíl ze zde skórovaných hodnot (v %)
Články skórované hodnotami	Zdravotní problémy	138	8,0	23,7
	Psychické účinky	135	8,0	23,2
	Léčebné využití	115	6,6	19,8
	Sociální problémy	101	5,8	17,4
	Smrt	23	1,3	4,0
	Trestná činnost	32	1,8	5,5
	Dopravní nehody	19	1,1	3,3
	Hmotné škody	10	0,6	1,7
	Škody z nedbalosti	9	0,5	1,5
Články neskórované		1 347	77,6	
Články skórované jednou hodnotou		262	15,1	
Články skórované dvěma hodnotami		94	5,4	
Články skórované třemi hodnotami		32	1,8	

5.5 Dlouhodobé užívání

Z celkového souboru hovoří 96 článků o reálných nebo možných účincích dlouhodobého užívání konopných drog, což je 5,5 % všech článků o konopných drogách. Nejvíce jsou zastoupeny sociální problémy (45,7 % ze skórovaných hodnot), pak zdravotní problémy (26,4 % ze skórovaných hodnot) a psychické účinky (17,8 % ze skórovaných hodnot). Rozdělení dalších účinků je v tabulce 5-7.

tabulka 5-5.7 Účinky dlouhodobého užívání kopných drog

		Četnost	Podíl z celého souboru (v %)	Podíl ze zde skórovaných (v %)
Články skórované hodnotami	Zdravotní problémy	34	2,0	26,4
	Psychické účinky	23	1,3	17,8
	Léčebné využití	1	0,1	0,8
	Sociální problémy	59	3,4	45,7
	Smrt	2	0,1	1,6
	Trestná činnost	8	0,5	6,2
	Hmotné škody	1	0,1	0,8
	Škody z nedbalosti	1	0,1	0,8
Články neskórované		1 639	94,5	
Články skórované jednou hodnotou		67	3,7	

Články skórované dvěma hodnotami	25	1,4	
Články skórované třemi hodnotami	4	0,2	

5.6 Trestná činnost

Dalším možným důsledkem užití či manipulace s konopnými drogami je trestná činnost. Je to faktický důsledek toho, že manipulace s drogou je zároveň porušení zákona, který užívání a manipulaci s konopnými drogami upravuje (187a, 188a). Hodnoty proměnné „Trestná činnost“ hovoří o tom, že obsahem článku je trestná činnost konkrétně vyjádřena určitým trestným činem, ze kterého je někdo obviněn nebo souzen. Tato proměnná také rozlišuje, jaké trestné činy jsou nejčastějším obsahem článků vztahujících se ke konopným drogám a informuje o skutkových podstatách trestných činů uvedených v § 187, § 188 a § 201 trestního zákona. Pomocí této kategorie chceme rozlišit, o které skutkové podstatě zprávy výslovně hovoří. Chceme se zde na trestnou činnost dívat spíše očima obyčejného čtenáře, který není zbehlý v právu a informace novináře je pro něj hlavní informací o tom, jaká trestná činnost je páchána v souvislosti s drogami. Proto jsou označeny různými hodnotami i skutkové podstaty patřící pod stejný paragraf.

Téměř jednu třetinu všech článků (31,2 %) tvoří příspěvky popisující konkrétní trestné činy související s konopnými drogami. V celkovém souboru je 542 článků, které hovoří explicitně o jednom nebo více trestných činech v souvislosti s konopnými drogami. Jsou to články, ve kterých byla skórována proměnná trestná činnost.

Co se týká jejich stylu a délky, pak 95 % těchto článků (516) je napsáno zpravodajským stylem, 26 článků je psáno stylem publicistickým. Jako zdroj informace je u těchto článků uváděn nejčastěji pracovník policie nebo soudu a žurnalista.

Podle druhu trestných činů je nejvíce zastoupena výroba konopných drog dospělými (v 336 případech), držení látek dospělými (v 284 člancích) a šíření toxikomanie dospělými (v 61 případech). Četnosti dalších trestných činů nepřesahují 5 % z trestných činů. Přehled zastoupení dalších druhů trestných činů a jejich četnost v člancích je uveden v tabulce 5-8.

70,8 % ze všech trestných činů, o kterých je řeč v celkovém souboru, tvoří výroba a držení konopných drog. To jsou nejčastější trestné činy, o kterých média informují.

Analýza ukazuje, že články o trestných činech jsou spíše kratší zpravodajské články omezující se na nehodnotící popis trestné činnosti. Je to poměrně homogenní skupina, co do formy zpracování, délky i co do zdroje informace. Těchto článků je cca jedna třetina ze všech. Převahou skutkových podstat výroby (v našem případě v drtivé většině pěstování konopí) a držení je vykreslen obraz samozřejmě dané nezákonnosti manipulace s konopnými drogami

tabulka 5-5.8 Trestná činnost

		Četnost	Podíl z celého souboru (v %)	Podíl ze zde skórovaných (v %)
Články skórované hodnotami	Výroba dospělí	336	19,4	32,5
	Výroba mladiství	41	2,4	4,0
	Výroba nerozlišeno	19	0,9	1,8
	Distribuce dospělí	41	2,4	4,0
	Distribuce mladiství	18	1,0	1,7
	Distribuce nerozlišeno	11	0,6	1,1
	Přechovávání pro sebe dospělí	284	16,4	27,5
	Přechovávání pro sebe mladiství	38	2,2	3,7
	Přechovávání pro sebe nerozlišeno	13	0,7	1,3
	Pašování dospělí	40	2,3	3,9
	Pašování nerozlišeno	11	0,6	1,1
	Násilné trestné činy dospělí	13	0,7	1,3
	Násilné trestné činy nerozlišeno	4	0,2	0,4
	Drobná majetková trestná činnost dospělí	3	0,2	0,3
	Drobná majetková trestná činnost mladiství	3	0,2	0,3
	Drobná majetková trestná činnost nerozlišeno	2	0,2	0,2
	Jiná trestná činnost dospělí	19	1,1	1,8
	Jiná trestná činnost mladiství	8	0,5	0,8
	Jiná trestná činnost nerozlišeno	2	0,1	0,2
	Šíření toxikomanie dospělí	61	3,5	5,9
	Šíření toxikomanie mladiství	26	1,5	2,5
	Šíření toxikomanie nerozlišeno	8	0,5	0,8
	Ohrožení mravní výchovy mládeže dospělí	28	1,6	2,7
	Ohrožení mravní výchovy mládeže mladiství	4	0,2	0,4
Články neskórované		1 193	68,8	
Články skórované jednou hodnotou		156	9,0	
Články skórované dvěma hodnotami		290	16,7	
Články skórované třemi hodnotami		96	5,5	

5.7 Celkový obraz účinků

Celkový počet článků, které jsou skórovány v jedné z předchozích tří kategorií (účinky užití drogy nebo akutní intoxikace, dlouhodobé užívání, trestná činnost), je 891, což je 51,4 % všech článků. Ve 48,6 %

článků nejsou účinky konopných drog zmiňovány, uváděny jsou pouze významy spojené s těmito drogami. Počty článků podle toho, jak se v nich vyskytují jednotlivé typy účinku uvádí tabulka 5-9. Ukazuje se, že článků skórovaných proměnnou účinky akutní intoxikace a užití drogy nebo účinky dlouhodobého užívání tvoří 20,1 % všech článků v souboru, tzn., že články s neskórovanými účinky těchto proměnných převažují nad články s účinky skórovanými.

Celkově je sice všech účinků i s trestnou činností o málo více než těch bez uvedených účinků, nás ale zajímá, jak jsou významy v člancích podloženy faktickými účinky. Z tohoto výsledku vyplývá, že těmito účinky je podložena jen asi pětina článků. Zbytek významů je podložen buď pouze trestnou činností nebo vůbec a reprezentují názor mluvčího.

Jako nejčastější důsledek nakládání a užívání s konopnými drogami je uváděna trestná činnost (nejvíce výroba a držení). Z ostatních účinků to jsou zdravotní problémy a psychické účinky.

tabulka 5-5.9 Výskyt různých účinků v člancích

Skórované proměnné	Počet	Podíl ze všech článků (v %)
Pouze TČ	470	27,1
Pouze AI	290	16,7
Pouze DU	56	3,2
TČ + AI	65	3,7
TČ + DU	7	0,4
AI + DU	3	0,2
TČ +DU + AI	0	0,0
Celkem	891	51,4

Pozn.: TČ - trestná činnost, AI - akutní intoxikace a užití drogy, DU - dlouhodobé užívání

5.8 Drogová scéna

Tato proměnná sleduje to, z jakého hlediska se hovoří o uživatelích konopných drog. Neskóruje se zde ani význam ani hodnocení uživatelů. Hodnoty této proměnné určují, že je v článku popisován buď trend užívání, způsob, jakým se chová vzhledem k droze skupina lidí, jaká část populace má zkušenost s drogou nebo to, jak se mění počet uživatelů v čase, srovnání mezi jednotlivými skupinami obyvatel, srovnání počtu a charakteristik uživatelů jednotlivých druhů drog, charakteristických vlastností skupin uživatelů, způsobu přípravy a užívání drogy a faktu, že se v článku hovoří o distribuci drogy.

Přímo uživatelů – jejich počtu a věku, charakteristických vlastností uživatelů jako skupiny a zacházení s drogou či distribuce drogy – se týká 1 018 článků (58,7 % celkového souboru). V 58,7 % všech článků se hovoří o distribuci drogy, v 25,7 % je řeč o způsobech výroby a užití drogy. Ve 41 člancích (9,2 % článků hovořících o distribuci u proměnné drogová scéna) se hovoří zároveň o distribuci drogy a zároveň je zde explicitně vyjádřeno, že se jedná o trestný čin distribuce omamné látky. Články hovořící o distribuci přitom v 95,5 % (426 článků skórovaných proměnnou distribuce) nesou význam trestného činu a v 18,7 % (81 článků skórovaných proměnnou distribuce) ohrožení společnosti. V 15 člancích (3,7 % článků skórovaných proměnnou distribuce) je distribuce drogy spojená s konotací ohrožení zdraví či života. Ostatní významy spojené s články hovořícími o distribuci drogy (lék, projev svobody, ohrožení možnosti uživatele, neznalost tématu) nepřekračují 1 % z počtu těchto článků. Četnosti jednotlivých hodnot proměnné „Drogová scéna“ jsou uvedeny v tabulce 5-10.

Významy spojené s popisem různých forem distribuce hovoří velmi jednoznačně o její nelegálnosti jako možného zdroje ohrožení společnosti, přesto je distribuce velmi zřídka popisována jako trestný čin. Souvislost trestného činu a ohrožení společnosti, do které je dána distribuce konopných drog ve všech formách, doplňuje obraz nelegálnosti manipulace s konopnými drogami.

tabulka 5-5.10 Drogová scéna

		Četnost	Podíl celkem (v %)	Podíl ze skórovaných hodnot (v %)
Články skórované hodnotami	Distribuce	446	58,7	43,8
	Trendy v užívání	276	15,9	27,1
	Užití drogy	187	25,7	18,4
	Uživatelé	109	10,8	10,7
Články neskórované		717	41,3	

5.9 Zaměření

Proměnná Zaměření vypovídá o tom, že se v článku hovoří o regulaci nakládání s konopnými drogami a informuje nás o tom, jaký způsob regulace nakládání s konopnými drogami je zde sdělován. Hodnoty jsou rozděleny na omezení poptávky, to jsou přístupy preventivní, nebo omezení nabídky, toto jsou opatření potlačující manipulaci a užívání konopných drog. Zvláštními hodnotami jsou protidrogová politika, která sděluje, že obsah článku má souvislost se strategií státu (popř. obcí), jak nakládat s drogami a neutrální informace o látce.

V 1 549 článků (tj. 89,8 % celkového počtu článků) se hovoří o regulaci užití drogy, buď omezením nabídky nebo omezením poptávky. Dalších 300 článků (15,5 % ze všech článků) podává sdělení o protidrogové politice a 92 článků (4,7 % všech článků) informuje neutrálně o konopných drogách. V posledních dvou hodnotách nejde o regulaci ve smyslu potlačení poptávky či nabídky, proto je stavíme stranou od předchozích dvou větších skupin. Přehled četností jednotlivých významů je uveden v tabulce 5-11. V článcích se objevuje 311 obsahů spojených s omezením poptávky (16,0 % skórovaných hodnot), tedy s prevencí a 1 238 obsahů spojených s opatřeními omezující nabídku (63,9 % skórovaných hodnot), tzn. s opatřeními represivními. Nejvíce článků (729, tj. 42,0 % celého souboru) hovoří o regulaci zacházení s konopnými drogami ze strany policie, dále se hovoří o regulaci ze stran soudů a zákonodárství (386 článků, tj. 22,2 % všech článků) a 300 článků hovoří o protidrogové politice (17,3 % celkového souboru článků).

Příspěvky tedy informují v 1 235 případech o opatřeních potlačujících nabídku a pouze v 311 případech o opatřeních potlačujících poptávku. Nejčastěji uváděné jsou opatření k omezení nabídky konopných drog prostřednictvím policie, pak následuje opatření k omezení nabídky pomocí soudů a zákonů a na třetím místě je to protidrogová politika.

Celkem 1 457 článků (84,0 % všech zpráv) nějakým způsobem hovoří o regulaci konopných drog. Z tohoto je patrné, že regulace konopných drog je velmi důležité téma, můžeme říci jedno z hlavních témat, které je vybráno novináři k diskusi. Přímou v tomto tématu převažuje zaměření spíše na represivní opatření než na prevenci a to několikanásobně (cca 1:4). Tento poměr vnucuje otázku, jaká schémata o zacházení s konopnými drogami tvoří média u publika.

tabulka 5-5.11 Zaměření článků

	Četnost	Podíl z celého souboru (v %)	Podíl ze zde skórovaných hodnot (v %)

Články skórované hodnotami	Primární prevence	144	8,3	7,4
	Sekundární prevence	111	6,4	5,7
	Terciární prevence	56	3,2	2,9
	Opatření omezující poptávku celkem	311		16,0
	Opatření omezující nabídku obecně	97	5,6	5,0
	Policie	729	42,0	37,6
	Soudy, parlament, zákony	386	22,2	19,9
	Věznice a vězeňství	26	1,5	1,3
	Opatření omezující nabídku celkem	1 238		63,9
	Protidrogová politika	300	17,3	15,5
	Neutrální informace o látce	92	5,3	4,7
	Články neskorované	212	12,2	
Články skórované jednou hodnotou		1 150	66,3	
Články skórované dvěma hodnotami		328	19,9	
Články skórované třemi hodnotami		45	2,3	

5.10 Zdroj sdělení u proměnné zaměření

Velmi důležitým údajem pro analýzu jakékoliv sociální komunikace, tím spíše masové komunikace, jsou údaje o zdroji sdělení. Je důležité nejen to, co se říká, ale také, kdo to říká. Původce sdělení je zvláště důležitý, pokud jde o přesvědčování a předávání postojů a významů obsažených ve sdělení samotném. Proto nás zajímá, jak je rozlišen ve zprávě zdroj informace. To hovoří o kvalitě novinářské práce – transparentnosti zprávy. Dále je důležitý i údaj o tom, kdo je původcem sdělení. Potom můžeme hledat souvislosti mezi původcem a sdělením, případně významy, které článek nese. Transparentnost zprávy rozlišuje proměnná „Informace o zdroji“ a samotného původce informace určuje proměnná „Rozlišení zdroje“. Informace o zdroji může poskytnout také proměnná, kterou jsme uvedli mezi proměnnými identifikačními, a tou je „Název média“. Ta nám může poskytnout informaci o četnosti, s jakou jednotlivá média informují o konopných drogách a jejich uživatelích, případně o dalších obsazích článků uveřejněných v daných médiích.

U článků hovořících o regulaci zacházení s konopnými drogami ze strany policie (729) je jako zdroj uveden policista, soudce apod. (700, tj. 96,0 % takto skórovaných článků), v 385 případech (52,8 % takto skórovaných článků) se jedná o zdroj spojený s tiskem (tisková agentura, autor článku) a na třetím místě v 30 případech (4,1 % takto skórovaných článků) pracovník nepracující v drogové oblasti.

V článcích hovořících o regulaci ze stran soudů a zákonodárství (386) je nejčastěji uváděným zdrojem autor článku – v 229 případech (59,3 % takto skórovaných článků). Dále je to v 127 článcích (32,9 % takto skórovaných článků) pracovník policie či soudu a v 90 případech (23,4 % takto skórovaných článků) je zdrojem politik.

V článcích týkajících se protidrogové politiky je nejčastějším zdrojem politik – uvádí se v 109 článcích (36,3 % takto skórovaných článků), v 68 případech (22,7 % takto skórovaných článků) pracovník pracující v drogové problematice a v 58 článcích (19,3 % takto skórovaných článků) je jako zdroj uveden žurnalista, autor článku.

V článcích týkajících se primární prevence (144) je na prvním místě – v 64 článcích (44,4 % takto skórovaných článků) uváděn jako zdroj pracovník pracující v drogové problematice, na druhém místě, v 29 článcích (20,1 % takto skórovaných článků), je to pracovník nepracující v drogové problematice a v 26 případech (18,1 % takto skórovaných článků) pracovník policie nebo soudu.

Ukazuje se, že pokud dáme stranou zdroje implicitně spojené s tiskem (novináře a tiskové agentury), jsou hlavním zdrojem policisté a soudci, ve svých oblastech téměř výhradní a podstatnou měrou zasahují i do témat, která jsou doménou jiných specialistů. To by mohlo svědčit o snaze o vyváženost zdrojů, ale pouze v případě, že by se odborníci jiných profesí vyjadřovali k regulaci nabídky prostřednictvím policie. Na druhou stranu v případě protidrogové politiky jsou vícekrát uvedeni jako zdroj informací pomáhající pracovníci pracující v oblasti drogové problematiky než pracovníci policie.

5.11 Významy, kterých nabývá užívání a uživatelé konopných drog v článcích

Zde popíšeme výskyt významů v jednotlivých článcích pomocí hodnot proměnné Celkové vyznění článku 1. Největší podíl významů v článcích tvoří význam manipulace s konopnými drogami jako trestný čin. Tento význam nese 901 článků (51,9 % celého souboru). Na druhém místě za ním, v 512 článcích (29,3 % všech článků), je význam ohrožení či omezení společnosti. Dále je to význam závislosti či nemoci a následuje ohrožení zdraví nebo života, projev statusu, omezení možnosti uživatele a význam konopných drog jako léku. Četnosti ostatních významů nepřesahují 5 % celkového souboru a jsou uvedeny v tabulce 5-12. U 10 článků nebylo možné význam skórovat.

Dva nejčastější významy jsou tedy trestný čin a ohrožení společnosti. Další nejčastější významy jsou závislost a nemoc, ohrožení zdraví a života a výraz statusu a příslušnosti k určité skupině lidí. V celkovém souboru nese 1 510 článků alespoň jeden z těchto tří nejčastějších významů. To je 87,0 % všech článků. Pokud tedy chceme uvažovat o médiích jako o tvůrci významu, u tohoto tématu jsou dominantní významy trestné činnosti, ohrožení společnosti a závislosti v souvislosti s užíváním a uživateli konopných drog. Závislost je zde převážně chápána jako nebezpečí přechodu na tvrdé drogy.

tabulka 5-5.12 Četnosti významů v článcích

		Četnost	Podíl z celého souboru (v %)	Podíl ze zde skórovaných hodnot (v %)
Články skórované hodnotami	Lék	88	5,1	3,6
	Požitek, obohacení, záliba	37	2,1	1,5
	Projev svobody, vl. rozhodnutí	82	4,7	3,3
	Projev statusu skupiny, životního stylu	122	7,0	4,9
	Znak vyspělosti společnosti	37	2,1	1,5
	Zboží	46	2,7	1,9
	Látka	21	1,2	0,8
	Užívání drogy jako nápodoby	25	1,4	1,0
	Neinformovanost o drogách	47	2,7	1,9
	Omezení možností uživatele	96	5,5	3,9
	Ohrožení zdraví nebo života	166	9,6	6,7
	Finanční újma	11	0,6	0,4
	Závislost, nemoc	274	15,8	11,1
	Ohrožení či omezení společnosti	512	29,5	20,7
	Trestný čin	901	51,9	36,4
	Zlovyk a slabost	10	0,6	0,1
Články neskórované		18	1,0	
Články skórované jednou hodnotou		1 066	61,4	

Články skórované dvěma hodnotami	546	31,5	
Články skórované třemi hodnotami	106	6,1	

5.12 Původci sdělení uvedení u nejčastějších významů

I zde nás zajímá, jaký zdroj informací je uveden v článcích, které nesou výše uvedené významy. U článků s významy trestného činu je jako zdroj uveden pracovník policie nebo soudu v 467 článcích (51,8 % takto skórovaných článků). Dále jsou zde zdroje spojené se sdělovacími prostředky (autor článku nebo tisková agentura) uvedené v 355 příspěvcích (39,4 % článků s tímto významem). V 61 případech (6,8 % takto skórovaných článků) je jako zdroj uveden politik a v 59 článcích nesoucích tento význam (6,5 % takto skórovaných článků) je ve zdrojích článků pachatel trestné činnosti související s konopnými drogami.

Mezi články, které nesou význam o konopných drogách jako o ohrožení či omezení společnosti (512 článků) je nejčastěji uveden jako zdroj pracovník policie nebo soudu, a to v 196 článcích (38,3 % článků skórovaných tímto významem). Následuje v 108 případech autor článku (21,1 % takto skórovaných článků) a dále je to v 101 článcích (19,7 % takto skórovaných článků) pracovník pracující v drogové problematice a v 73 případech politik (14,3 % takto skórovaných článků).

Dále v příspěvcích majících význam závislosti či nemoci (v 274 článcích) je v největším počtu případů (136, tj. 49,6 % takto skórovaných článků) uveden jako zdroj pomáhající pracovník pracující v drogové problematice. Dále je to v 37 případech (13,5 % článků s tímto významem) pracovník policie nebo soudu. Jako zdroj uvedený v 35 článcích (12,8 % článků nesoucích tento význam) je to pak pomáhající pracovník nepracující přímo v oblasti drogové problematiky a pak je to v 34 příspěvcích politik (12,4 % článků s tímto významem).

V 166 článcích s významem konopných drog jako ohrožení zdraví nebo života je v nejvíce případech (44, tj. 26,5 % takto skórovaných článků) jako zdroj uveden pracovník policie nebo soudu, ve 42 článcích (25,3 % takto skórovaných článků) je to zdroj spojený se sdělovacími prostředky (novinář nebo tisková agentura), ve 26 článcích (15,7 % článků s tímto významem) s tímto významem je zdrojem článku pomáhající pracovník pracující v oblasti drogové problematiky a ve 20 příspěvcích jsou jako zdroj uvedeni politici a pomáhající pracovníci nepracující v drogové problematice (12,0 % takto skórovaných článků).

U článků nesoucích význam o užívání konopných drog jako projevu statusu či příslušnosti ke konkrétní skupině (122 článků), je nejčastěji uveden jako zdroj novinář nebo tisková agentura (49 článků, tj. 40,2 % článků majících tento význam). Dále následuje jako zdroj, uvedený v 28 případech, soukromá osoba (23,0 % takto skórovaných článků). Pak je v 26 článcích jako zdroj uveden pracovník pracující v oblasti drogové politiky (21,3 % článků s tímto významem) a v 16 případech uživatel konopných drog (13,1 % článků s tímto významem).

Ze zdrojů, které nejsou přímo spojeny s médii, jsou nejčastější komunikátoři výše uvedených významů policisté a soudci. Hovoří o konopných drogách nejen jako o trestné činnosti, což je jejich oblast působení, ale také jako o ohrožení společnosti a ohrožení zdraví a života, což je prezentováno jako jejich postoj a názor na konopné drogy, který překračuje profesní zaměření. Může zde fungovat atribuce postoje komunikátora, který informace nepodává jen proto, že je to jeho práce, ale také proto, že je angažován a překračuje své profesní omezené zájmy.

Pomáhající pracovníci hovoří nejvíce v článcích s významem konopné drogy jako ohrožení a omezení společnosti, závislosti, projevu příslušnosti k určité skupině lidí a ohrožení zdraví a života (v tomto pořadí četnosti). Tyto významy doplňují významy přicházející od nejpočetnější skupiny původců sdělení.

Politici sdělují nejvíce stejné významy jako policisté. Nejčastěji vystupují v článcích majících význam těchto drog jako ohrožení a omezování společnosti a pak následuje význam trestného činu.

Je zde vidět nepoměr komunikátorů z různých skupin, které se při svém působení setkávají s konopnými drogami. Převažují policisté a pracovníci soudů před původci sdělení pocházejících z jiných oblastí, především nad těmi, kteří pracují v oblasti drogové problematiky, ať jako pomáhající či jako vědečtí pracovníci.

5.13 Vztah mezi významy v článcích a účinky konopných drog

Zajímá nás také, jaký je vztah mezi účinky konopných drog popisovanými v článcích a významy, které články nesou. Protože je obtížné vyhledávat souvislosti mezi účinky a významy v takovém množství článků a kvantifikovat je, rozhodli jsme se využít dat, které máme k dispozici a postupovat následovně: Vypočítali jsme četnosti významů v článcích, které neobsahují žádný účinek (popsaný v příslušné kapitole) a

srovnáme je s ostatními významy tak, že vypočítáme podíly jednotlivých významů v článcích bez skórovaného účinku na četnosti stejného významu ve všech článcích souboru. Získáme minimální (a jistý) podíl významů, které nejsou spojeny s žádným faktickým a konkrétním účinkem. Zajímá nás, jak jsou které významy obsažené nezávisle na faktických účincích. Výsledky, které nám vyšly, jsou uvedeny v tabulce 5-13.

tabulka 5-5.13 Podíl významů sdělovaných v článcích bez uvedených účinků konopných drog

Hodnota	Četnost ve všech článcích	Četnost v článcích bez skórovaného účinku	Podíl významů bez skórovaného účinku (v %)
Lék	88	7	8,0
Požitek, obohacení, záliba	37	13	35,1
Projev svobody, vlastního rozhodnutí	82	57	69,5
Projev statusu skupiny, životního stylu	122	82	67,2
Znak vyspělosti společnosti	37	24	64,9
Zboží	46	32	69,6
Látka	21	12	57,1
Užívání drogy jako nápodoby	25	24	96,0
Neinformovanost o drogách	47	25	53,2
Omezení možností uživatele	96	51	53,1
Ohrožení zdraví nebo života	166	13	7,8
Finanční újma	11	4	36,4
Závislost, nemoc	274	155	56,6
Ohrožení či omezení společnosti	512	280	54,7
Trestný čin	901	322	35,7
Zlozvyk a slabost	10	7	70,0

Největší podíl článků s chybějícím jakýmkoliv uvedeným účinkem mají významy užívání konopných drog jako nápodoby (96,0 % všech těchto významů), zlozvyk a slabost (70,0 % všech těchto významů), zboží (69,6 % všech těchto významů), projev svobody (69,5 % všech těchto významů). Nejmenší podíl článků bez uvedeného jakéhokoliv účinku mají význam konopných drog jako ohrožení zdraví nebo života (7,8 % všech těchto významů), jako léku (8,0 % všech těchto významů). Podíl ostatních nepodložených významů se pohybuje od 35 % do 56 %.

U 11 významů převažuje jejich výskyt v nepodložených článcích. Nejpodloženější jsou významy spojené se zdravotními nebo psychickými účinky konopných drog, nejméně podložené jsou témata spojená s lidskou svobodou a význam látky těchto drog jako zboží.

Významy, u kterých bychom očekávali velkou zatíženost jejich obecným chápáním, jako jsou ohrožení společnosti, závislost, omezení možností uživatele, známka vyspělosti jsou všechny tvořeny mírně nadpolovičním podílem nepodložených významů.

Významy trestná činnost jsou nepodložené z 35,7 %. Většina těchto významů je zde podložena účinky, tedy postihy za nedovolenou manipulaci s konopnými drogami. Další 322 článků tohoto významu bez uvedení faktických účinků ukazuje na zobecnění tohoto chápání na základě častého výskytu informací o konkrétních účincích ve smyslu trestných činů.

5.14 Styl a hodnocení tématu v textu článků a v jejich titulcích

Nyní se budeme věnovat výsledkům dalších proměnných, které souvisí s významy obsaženými v článcích a to tak, jak je popisuje proměnná Celkové vyznění článku 2, Ladění titulku 1, Ladění titulku 2 a Styl. Článků, které uvádějí pozitivně hodnocení (zcela nebo spíše), je 148 (8,5 % všech článků). Články

s výhradně nebo převážně negativním hodnocením tématu je 512 (29,5 % všech článků). Další údaje nabízí tabulka 5-14.

tabulka 5-14 Celkové vyznění článku 2

Hodnota	Četnost	Podíl ze všech článků (v %)
výhradně negativní	68	3,9
spíše negativní	444	25,6
informačně neutrální	1 072	61,8
spíše pozitivní	135	7,8
výhradně pozitivní	13	0,7

Z výsledků proměnné Ladění titulku 1 vyplývá že velká většina (92,4 %) obsahů titulků odpovídá obsahům článků. Dalšíh 118 článků (7,6 %) obsahově neodpovídá. Z hodnot proměnné Ladění titulku 2 se dovídáme, že 189 titulků (10,9 %) je laděno výhradně nebo spíše negativně, 33 titulků (1,9 %) spíše nebo výhradně pozitivně a 1 513 (87,2 %) z nich je neutrálních.

Jak ukazuje tabulka 5-15, téměř dvě třetiny článků (64,8 %) jsou psány zpravodajským stylem, 34,6 % zpráv je psáno stylem publicistickým a u 8 článků (0,5 %) se nám nepodařilo styl rozlišit. V 229 člancích (20,4 % zpravodajských zpráv) psaných zpravodajským stylem je obsaženo jiné než neutrální hodnocení. Tyto hodnoty ukazují na to, že články jsou psány vyváženě, titulky respektují obsah článků a články většinou dodržují zpravodajský a publicistický styl. V případě nedodržení neutrality zpravodajského stylu to může ukazovat na bulvarizaci tématu, snahu učinit ho co nejatraktivnějším pro publikum. V celém souboru nepřevažuje výrazně negativní nebo pozitivní hodnotící stanovisko. Lehce převažuje negativní hodnocení, což není překvapením. Zdá se, že hlavní způsob, jak se vytvářejí v českých médiích významy, spočívá ve vybírání témat, o kterých se hovoří.

tabulka 5-15 Styl článků

Hodnota	Četnost	Podíl ze všech článků (v %)
Zpravodajský	1 126	64,8
Publicistický	601	34,6
Nelze rozlišit	8	0,5
Celkem článků	1 735	100,0

5.15 Údaje o původcích informací v člancích

V této kapitole popíšeme údaje o původcích informací obsažených ve sledovaném souboru článků. Nejprve se podíváme na transparentnost informací sledovanou proměnnou Informace o zdroji. Z údajů obsažených v tabulce 5-16 vyplývá, že nejvíce článků (60,9 %) obsahuje označení zdroje, který lze dohledat a dalších 36,7 % obsahuje velmi obecnou informaci, která obsahuje nejvýše označení typu původce sdělení.

Články obsahující velmi obecnou informaci o zdroji mají ve svých 63,8 % délku do 12 řádků, dalších 17,5 % má délku 13–25 řádků a 18,7 % má délku větší než 25 řádků. Články neobsahující žádnou informaci o zdroji sdělení nejsou v 48,5 % delší než 4 řádky, v 39,4 % mají délku mezi 5 a 12 řádky a v 18,2 % jsou delší než 13 řádků. Velmi přesné označení zdroje sdělení je u 6 článků (0,3 % z celého souboru). Z nich je 1 článek v rozmezí 13–25 řádků a 5 článků delších než 25 řádků.

Z toho plyne, že česká média většinou zveřejňují dostatečnou informaci o původcích sdělení. Obecnější sdělení jsou spíše v kratších zprávách. Ve zprávách nad 13 řádků je zdroj velmi obecně označen asi v 7 %

případů. Stejně jako chybějící informace o zdroji, tak je výjimečně uveden v médiích i zdroj způsobem typickým pro vědeckou práci.

I tato analýza nakládání s informacemi v českých médiích ukazuje, že způsob nakládání s informacemi je zde uspokojivý, i když ne bezchybný.

tabulka 5-5.16 Informace o zdroji

		Četnost	Podíl ze všech článků (v %)
Články skórované hodnotou	Žádná informace	37	2,1
	Velmi obecné	636	36,7
	Označení zdroje	1 056	60,9
	Přesné označení autora a zdroje	6	0,3
	Celkem článků	1 735	100,0

tabulka 5-5.17 Vztah mezi informacemi o zdroji a délkou článku

	Žádná informace	Velmi obecné	Označení zdroje	Přesné označení
0-4 řádků	16	188	26	0
5-12 řádků	13	218	281	0
13-25 řádků	2	111	367	1
Více než 26 řádků	4	119	382	5

5.16 Rozlišení zdroje

Podíváme-li se na údaje v tabulce 5-18, která informuje o autorech článků (proměnná „Rozlišení zdroje“), vidíme, že nejvíce článků má uvedeno jako autora novináře, který buď prezentuje své názory nebo dostatečně neuvádí jiný zdroj informace. Takovýto zdroj se vyskytuje v 942 člancích (54,3 % celého souboru). Dalším nejčastějším zdrojem v pořadí je pracovník policie nebo soudu, který se vyskytuje v 599 člancích (34,5 % celkového souboru). Následuje pomáhající pracovník pracující v oblasti drogové problematiky vyskytující se v 252 příspěvcích (14,5 % všech článků), pak je to v 178 člancích politik (10,3%), v 140 člancích soukromá osoba (8,1 %), v 122 tiskové agentury (7,0 %), v 107 případech pomáhající pracovník nepracující v oblasti drogové problematiky (6,2 %) a v 105 případech uživatel konopné drogy (6,1 %). Četnosti dalších zdrojů nepřesahují 4 % a jsou uvedeny v tabulce.

tabulka 5-5.18 Rozlišení zdroje

	Četnost	Podíl všech článků (v %)	Podíl ze všech hodnot (v %)

Články skórované hodnotami	ČTK	99	5,7	3,6
	VLTAVA	8	0,5	0,3
	Reuters health	3	0,2	0,1
	Jiné tiskové agentury	4	0,2	0,1
	Tiskové agentury celkem	122	7,0	4,4
	Výzkum, studie, ankety, průzkum	63	3,6	2,3
	Odborná společnost	46	2,7	1,7
	Kniha, odborný časopis	7	0,4	0,3
	Jiná zpráva v médiích	25	1,4	0,9
	Policie, soudce, hasič, celník	599	34,5	21,5
	Odborník nepracující v drog. probl.	107	6,2	3,8
	Odborník pracující v drog. probl.	252	14,5	9,1
	Politik, mluvčí státní správy	178	10,3	6,4
	Legální výrobce, či distributor	13	0,7	0,5
	Uživatel	105	6,1	3,8
	Pachatel	67	3,9	2,4
	Soukromá osoba	140	8,1	5,0
	Autor článku - novinář	942	54,3	33,9
	Články neskórované	35	2,0	
	Články skórované jednou hodnotou	1 295	74,6	
	Články skórované dvěma hodnotami	318	18,3	
	Články skórované třemi hodnotami	87	5,0	

Nyní nás bude zajímat, jak jsou zastoupeny tři nejfrekventovanější skupiny původců sdělení u různých způsobů nakládání s konopnými drogami. Tyto informace jsou skórovány hodnotami proměnné Zaměření. Procenta v následujících odstavcích značí podíl daného zdroje u dané hodnoty Zaměření ze všech hodnot této proměnné, ke kterým se zdroj vyjadřuje.

Pracovníci policie nebo soudu, kteří jsou uvedeni v 599 článcích, se vyjadřují v 73,3 % o opatřeních potlačujících nabídku konopných drog ze strany policie. Dále ve 13,3 % jsou uvedeni v článcích týkajících se omezení nabídky těchto drog prostřednictvím soudů a zákonů. V 3,6 % jsou uvedeni u článků hovořících o protidrogové politice.

Pomáhající pracovník pracující v oblasti drogové problematiky, vyskytující se v 252 příspěvcích, se objevuje v 25,4 % v příspěvcích hovořících o sekundární prevenci, v 21,1 % vystupuje v článcích hovořících o protidrogové politice a v 19,8 % v článcích týkajících se primární prevence. Tito pracovníci se uvádějí v 53,3 % v článcích týkajících se opatření omezující poptávku, tedy prevence. V 8,7 % jsou uvedeni jako zdroj informace v článcích týkajících se potlačení nabídky prostřednictvím police.

Politik, který je zdrojem v 178 článcích, je uveden v 39,4 % u článků, které hovoří o protidrogové politice, v 32,5 % v příspěvcích týkajících se opatření potlačení nabídky prostřednictvím soudů a zákonů a v 7,2 % jsou uvedeni u článků hovořících o primární prevenci. Je tedy zřejmé, že politici hovoří více o represivních opatřeních a pomáhající pracovníci více o opatřeních preventivních.

Tři nejpočetnější skupiny komunikátorů jsou uvedeny nejvíce u oblastí svého působení. Všechny tyto skupiny hovoří v článcích týkajících se protidrogové politiky. Jedině pomáhající pracovníci pracující v oblasti drogové problematiky hovoří více o opatřeních preventivních. To ukazuje na určitou názorovou

polaritu mezi touto a zbývajícími dvěma skupinami, kterou ukazují média. Tato polarita je zde více zřejmá než u analýzy původců zpráv a nesených významů.

5.17 Hodnocení tématu ve vybraných médiích

Zde se chceme zaměřit na rozdíly v hodnocení tématu v jednotlivých médiích. Posuzovali jsme jednak počty článků hodnocených jinak než neutrálně a také počty zpravodajských článků s jiným než neutrálním hodnocením. Dále jsme vypočítali podíly počtů těchto zpráv v jednotlivých médiích v celkovém počtu článků uveřejněných v daném médiu. Data ukazuje tabulka 5-19.

Pokud budeme brát podíl zpravodajských útvarů s jiným než neutrálním vyzněním jako vodítko k určení „bulvárnosti“ médií, pak je velmi překvapivé, že mezi renomovanými tituly a tituly nesoucími nálepku „bulvárni“, nejsou příliš výrazné rozdíly. Jako výrazně nejvyváženější a stylově nejčistší média vycházejí televize ČT 1, deník Vysočina a Hospodářské noviny, která mají nejnižší počet hodnotících zpravodajských příspěvků a vyrovnané hodnocení tématu.

tabulka 5-5.19 Hodnocení tématu ve vybraných médiích

Název média	Počet článků	Počet zpravodajských článků s hodnocením		Negat. vyznění (hodnoty 1 a 2)		Pozit. vyznění (hodnoty 4 a 5)	
		Četnost	Podíl zveř. zpráv (v %)	Četnost	Podíl zveř. zpráv (v %)	Četnost	Podíl zveř. zpráv (v %)
Blesk	104	25	24,0	30	28,8	2	1,9
Českobudějovické listy	31	6	19,4	8	19,4	3	9,7
Hospodářské noviny	45	4	8,9	11	24,4	11	24,4
Impuls	27	8	29,6	11	40,7	6	22,2
Lidové noviny	75	17	22,7	22	29,3	18	24,0
Metro	29	9	31,0	3	10,3	7	24,1
Mladá fronta Dnes	333	49	14,7	91	27,3	23	6,9
Moravskosl. deník	52	11	21,6	13	25,4	3	5,8
Olomoucký den	46	9	19,6	13	28,3	0	0,0
Plzeňský deník	58	9	15,5	13	22,4	0	0,0
Právo	152	30	19,7	50	32,9	3	2,0
Rovnost-Brněnský...	31	6	19,4	10	32,3	1	3,2
Střední Čechy	39	9	29,0	11	28,2	7	21,9
Televize ČT1	31	4	12,9	4	12,9	4	12,9
Večerník Praha	44	12	27,3	11	25,0	9	20,5
Vysočina	30	3	10,0	7	23,3	5	16,7
Celkem článků v těchto médiích	1 127	211	18,7	308	27,3	102	9,1

6 Souhrn hlavních výsledků

Články jsou psány vyváženě (i když články s negativním hodnocením drog převažují nad články s pozitivním vyzněním v poměru 1:4,5), titulky odpovídají obsahu článků, ve většině článků je dostatečně zveřejněn původce informace, i když u kratších článků, do 13 řádků, jsou informace o zdroji často velmi obecné (v 54,4 % článků této délky). Všimli jsme si také zpravodajských článků nesoucích jiné než neutrální hodnocení tématu, jichž je v 16 nejčastěji publikujících médiích průměrně 18,7 %. To může ukazovat na snahu učinit zpravodajské téma atraktivnější a ukazuje to také na způsob, jak média zacházejí se zpravodajským materiálem, a také na charakter tématu konopných drog, jehož atraktivitu lze využít pro přilákání pozornosti publika.

6.1 Výzkumné otázky

Jaký je věk uživatelů?

Nejčastějším obrazem uživatele konopných drog, jak jej prezentují česká média, jsou mladí lidé mladší 18ti let. Média opakovaně, od začátku 90. let, zdůrazňují snižování věkové hranice prvního užití nelegální drogy. Přestože se tento trend výrazně zpomalil, setrvávají média většinou při emotivně laděných výrocích o „alarmujícím poklesu“ věkového průměru pro užití nelegální drogy. Současně stím je zřetelná disproporce vůči informacím o mnohem nižším věkovém průměru pro zahájení užívání alkoholu nebo tabáku, jichž si média všímají jen minimálně.

Jaké významy jsou v příspěvcích obsaženy nejčastěji?

Nejčastějšími významy spojovanými s konopnými drogami jsou „trestný čin, ohrožení a omezení společnosti a závislost nemoc,“ které jsou dohromady obsaženy v 87 % všech článků. Tyto významy jsou často používány i jako přirovnání a příklady v článcích, kde není hlavním tématem drogová problematika. Zde je to v 47,5 % všech těchto významů.

Kdo je nejčastěji uváděn jako zdroj informace?

Nejvíce článků má uvedeno jako autora novináře, který buď prezentuje své názory nebo dostatečně neuvádí jiný zdroj informace. Takovýto zdroj se vyskytuje v 54,3 % celého souboru. Dalším nejčastějším zdrojem v pořadí je pracovník policie nebo soudu, který se vyskytuje v 34,5 % celkového souboru. Následuje pomáhající pracovník pracující v oblasti drogové problematiky vyskytující se v 14,5 % všech článků, pak je to v 10,3 % politik, v 8,1 % soukromá osoba, v 7,0 % tiskové agentury, v 6,2 % pomáhající pracovník nepracující v oblasti drogové problematiky a v 6,1 % případech uživatel konopné drogy. Pracovníci policie nebo soudu, kteří jsou uvedeni se vyjadřují v 73,3 % o opatřeních potlačujících nabídku konopných drog ze strany policie. Dále ve 13,3 % jsou uvedeni v článcích týkajících se omezení nabídky těchto drog prostřednictvím soudů a zákonů. V 3,6 % jsou uvedeni u článků hovořících o protidrogové politice.

Pomáhající pracovník pracující v oblasti drogové problematiky se v 25,4 % objevuje v příspěvcích hovořících o sekundární prevenci, v 21,1 % vystupuje v článcích hovořících o protidrogové politice a v 19,8 % v článcích týkajících se primární prevence. Tito pracovníci se uvádějí v 53,3 % v článcích týkajících se opatření omezujících poptávku, tedy prevence. V 8,7 % jsou uvedeni jako zdroj informace v článcích týkajících se potlačení nabídky prostřednictvím policie.

Politik, který je zdrojem v 178 článcích, je uveden v 39,4 % u článků, které hovoří o protidrogové politice, v 32,5 % v příspěvcích týkajících se opatření potlačení nabídky prostřednictvím soudů a zákonů a v 7,2 % jsou uvedeni u článků hovořících o primární prevenci. Je tedy zřejmé, že politici hovoří více o represivních opatřeních a pomáhající pracovníci více o opatřeních preventivních.

Kdo je uváděn jako zdroj informace u nejčastěji sdělovaných významů?

U článků s významy trestného činu je jako zdroj uveden pracovník policie nebo soudu v 51,8 % takto skórovaných článků. Dále jsou zde zdroje spojené se sdělovacími prostředky (žurnalista nebo tisková

agentura) uvedené v 39,4 % článků s tímto významu a 6,8 % takto skórovaných článků je jako zdroj uveden politik. O významu konopných drog jako trestného činu informují nejvíce (v 51,8 % článků s tímto významem) pracovníci policie a soudů. V článcích nesoucích význam ohrožení a omezení společnosti jsou jako původci nejčastěji uváděni také pracovníci policie a soudů (v 38,3 %) a u významů závislost a nemoc jsou to nejčastěji pomáhající pracovníci pracující v oblasti drogové problematiky (v 49,6 %).

Z toho můžeme usoudit, že oba dominantní zdroje informací (jak policisté a soudci, tak pomáhající pracovníci v oblasti drogové problematiky) hovoří o negativních dopadech užívání konopných drog. Policisté a pracovníci soudů však logicky více zdůrazňují jejich negativní dopad na společnost (trestný čin a ohrožení společnosti), pracovníci pracující v oblasti drogové problematiky se více zaměřují na jednotlivce, který užívá drogu (závislost, nemoc). Pracovníci policie a soudů jsou jako zdroj informací u daných významů mnohem homogennější než pomáhající pracovníci z drogové problematiky, kde vládne větší pluralita názorů (jejich podíl na nejčastěji uváděném významu tvoří jen 34,3 %, ale u policistů a soudců je to 54,9 %). Přesto zde tato trojice původců informací působí jako poměrně syntonní zdroj významů vzhledem ke škodlivosti užívání konopných drog.

Kdo je uváděn jako zdroj informace u nejčastěji sdělovaných způsobů regulace?

Ukazuje se, že hlavními původci významů jsou ti, jejichž základní doménou je konkrétní výše uvedená skupina. Pracovníci policie a soudů tvoří největší skupinu autorů u článků hovořících o regulaci ze strany policie (v 96 % těchto článků). Politici jsou jako zdroj uvedeni v 36,3 % článků hovořících o protidrogové politice a pracovníci pracující v drogové politice jsou jako původce sdělení v 44,4 % článků hovořících o primární prevenci.

Podíváme-li se, kde jsou tyto tři skupiny uvedeny nejčastěji jako zdroj informací, uvidíme, že pracovníci policie nebo soudů se vyjadřují v 73,3 % o opatřeních potlačujících nabídku konopných drog ze strany policie. Dále ve 13,3 % jsou uvedeni v článcích týkajících se omezení nabídky těchto drog prostřednictvím soudů a zákonů. Politici vystupují v 39,4 % u článků, které hovoří o protidrogové politice, v 32,5 % v příspěvcích týkajících se opatření potlačení nabídky prostřednictvím soudů a zákonů a v 7,2 % jsou uvedeni u článků hovořících o primární prevenci. Pomáhající pracovníci pracující v oblasti drogové problematiky se objevují v 25,4 % v příspěvcích hovořících o sekundární prevenci, v 21,1 % vystupují v článcích hovořících o protidrogové politice a v 19,8 % v článcích týkajících se primární prevence. Hovoří tedy více o opatřeních preventivních.

To ukazuje na určitou názorovou polaritu mezi touto a zbývajícemi dvěma skupinami. Zatímco policisté, soudci a také politici hovoří více v souvislosti s omezením nabídky a represivními opatřeními, pomáhající pracovníci hovoří více v souvislosti s omezováním nabídky a prevencí. Tato polarita, kterou ukazují média, je zde mnohem výraznější než např. u původců významů, které články nesou, kde se skupiny shodnou na škodlivosti, ale liší se ve zdůraznění toho, komu konopné drogy primárně škodí. Zdá se, že právě tento rozdíl v důrazu na škodlivost konopných drog souvisí s preferovaným způsobem, jak užívání konopných drog regulovat.

Tento převládající obraz, který jsme popsali výše je však v médiích doplňován jiným, který se zde také objevuje, i když v menší míře. Jsou to významy užívání konopných drog např. jako léku (v 5,1 %) nebo jako požitku a obohacení (2,1 %). Jsou v menšině a neodpovídají celkovému obecnému obrazu o konopných drogách, který do jisté míry zpochybňují. O tom svědčí vysoká podloženost těchto významů účinky (kolem 90 % u významu léků a asi 65 % u významu požitku a obohacení). O jisté polaritě mluví i velké procento článků týkajících se protidrogové politiky (17,3 % všech článků) a poměrně různorodé zastoupení původců informací v těchto článcích. Jsou zde jako zdroj informací zastoupeni jak politici (36,3 %), tak i pracovníci policie a soudů a pomáhající pracovníci pracující v oblasti drogové problematiky (22,7 %) soukromé osoby v 11,9 % a pracovníci policie a soudů v 8,2 %. To ukazuje na probíhající diskusi o tomto tématu. Tomu odpovídá i již zmiňovaná polarita u původců informací u článků o regulaci nabídky a poptávky. Místo, které věnují média článkům s tématem protidrogové politiky, ukazuje na aktuálnost tématu pro veřejnost. Na pronikání dalších významů užívání konopných drog do médií poukazuje i procento článků pozitivně hodnotících konopné drogy. Jejich podíl, asi 8,5 % všech článků, ukazuje podíl názorů alternativních k převládajícímu obrazu.

Jaké účinky jsou uváděny nejčastěji?

Nejčastějším uváděným účinkem je trestný čin tvořící obsah 31,2 % všech článků. Nejpočetněji jsou zastoupeny kategorie výroba a držení konopných drog. Ty tvoří 70,8 % všech trestných činů. Z ostatních účinků jsou to zdravotní účinky a psychické účinky, které se vyskytují zhruba ve stejné četnosti (v 23,5 % všech účinků). Celkem jsou účinky (ať dlouhodobého užívání nebo akutní intoxikace) uváděny pouze v 23,6 % všech článků. V ostatních článcích se o faktických účincích plynoucích z charakteru konopných

drog nehovoří. Z toho vyplývá, že významy v ostatních 77,4 % příspěvcích nejsou podloženy konkrétními účinky a vyplývají z názorů a postojů informátorů.

Jaká trestná činnost je uváděna nejčastěji?

V téměř 90 % článků se hovoří o regulaci nakládání s konopnými drogami. Velmi výrazně převažují informace o represivních opatřeních (v 63,9 % článků hovořících o regulaci) nad opatřeními preventivními (16 % článků hovořících o regulaci). Poměrně velkou skupinou je protidrogová politika, která tvoří 15,5 % článků hovořících o regulaci konopných drog a je tedy stejně početně obsazená jako skupina hovořící o prevenci.

6.2 Výzkumné předpoklady

Konopné drogy jsou v příspěvcích spojovány častěji s nelegálními než s legálními drogami.

V 599 článcích (34,5 % všech článků) se hovoří alespoň o jedné skupině nelegálních drog 2. či 3. skupiny (podle tiskové zprávy sRVKPP ze dne 29.5.2003). O legálních drogách (alkoholu a tabáku) se spolu s konopnými drogami hovoří v 274 článcích (15,8 % celého zkoumaného souboru).

Počet článků, kde se společně vyskytují konopné drogy s nelegálními drogami 2. nebo 3. skupiny (podle tiskové zprávy sRVKPP ze dne 29.5.2003) je vyšší než počet článků se společným výskytem konopných a legálních drog.

Články bez uvedených účinků akutní intoxikace a dlouhodobého užívání převažují nad články s uvedenými těmito účinky.

Počet článků se skórovanými proměnnými účinky akutní intoxikace a užití drogy nebo účinky dlouhodobého užívání je celkem 23,6 %. 76,4 % všech článků neobsahuje tyto skórované účinky.

Politici uvedeni jako zdroj informace se vyskytují častěji v článcích týkajících se opatřeních potlačujících nabídku než v článcích týkajících se opatřeních potlačujících poptávku. Pomáhající pracovníci pracující v oblasti drogové problematiky jsou uváděni jako původce informace více u článků hovořících o preventivních opatřeních.

Politik, který je zdrojem v 178 článcích, je uveden v 39,4 % u článků, které hovoří o protidrogové politice, v 32,5 % v příspěvcích týkajících se opatření potlačení nabídky prostřednictvím soudů a zákonů a v 7,2 % jsou uvedeni u článků hovořících o primární prevenci.

Politici jsou jako zdroj informace uváděni více u článků týkajících se opatřeních potlačujících nabídku než u opatřeních potlačujících poptávku.

Pomáhající pracovníci pracující v oblasti drogové problematiky, vyskytující se v 252 příspěvcích, se objevují v 25,4 % v příspěvcích hovořících o sekundární prevenci, v 21,1 % vystupují v článcích hovořících o protidrogové politice a v 19,8 % v článcích týkajících se primární prevence. Tito pracovníci se uvádějí v 53,3 % v článcích týkajících se opatření omezující poptávku, tedy prevence. V 8,7 % jsou uvedeni jako zdroj informace v článcích týkajících se potlačení nabídky prostřednictvím policie. Pomáhající pracovníci pracující v oblasti drogové problematiky se vyskytují jako zdroj informace více u článků týkajících se opatření potlačující poptávku než u opatření potlačující nabídku.

U proměnné Zaměření jsou častěji uváděny opatření potlačující nabídku (obecně, policie, soudy, zákony a věznice a vězeňství) než zaměření potlačující poptávku (primární sekundární a terciární prevence).

Příspěvky informují v 1 235 případech o opatřeních potlačujících nabídku, to je v 71,2 % všech příspěvků, a pouze v 311 případech o opatřeních potlačujících poptávku, to je v 17,9 % všech příspěvků.

Literatura

- Burton, G. & Jiráček, J. (2001). Úvod do studia médií. Brno: Barrister & Principal.
- DeFleur, M. L. & Ballová-Rokeachová, S. J. (1996). Teorie masové komunikace. Praha: Karolinum.
- Janoušek, J. & Slaměník, I. (1998). Člověk a média: psychologie masové komunikace. In: Výrost, J. & Slaměník, I. (1998). Aplikovaná sociální psychologie I. Praha: Portál.
- Jiráček, J. & Koepplová, B. (2003). Média a společnost. Praha: Portál.
- Mc Quail, D. (1999). Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál.
- Mravčík, V., Zábranský, T., Korčíšová, B., Lejčková, P., Škradlantová, E., Šťastná, L., Macek, V., Petroš, O., Gajdošíková, H., Mioviský, M., Kalina, K. & Vopravil, J. (2003). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2002. Praha: Úřad vlády ČR.
- Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (29.5.2003). Kategorizace ilegálních drog – o co jde v současné diskusi o změně postoje ke konopným drogám. Tisková zpráva.
- Schulz, W., Hagen, L., Scherer, H. & Reifová, I. (1998). Analýza obsahu mediálního sdělení. Praha: Karolinum.
- Výrost, J. & Slaměník, I. (1997). Sociální psychologie – sociální psychologie. Praha: ISV nakladatelství.
- Zábranský, T., Radimecký, J., Mravčík, V., Gajdošíková, H., Petroš, O., Korčíšová, B., Mioviský, M., Vopravil, J., Csémy, L. & Kuda, A. (2002). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v r. 2001. Praha: Úřad vlády ČR.